

Andrzej Zieliński

TEŻEC W 2003 ROKU

Słowa kluczowe: teżec, nadzór epidemiologiczny, Polska, rok 2003

Key words: tetanus, surveillance. Poland, 2003

W 2003 r. zarejestrowano w Polsce 30 zachorowań na teżec w dwunastu województwach (tabela I). Najwięcej zachorowań zarejestrowano w województwach: śląskim i podkarpackim (po 6). W województwie małopolskim zarejestrowano 4 zachorowania, w mazowieckim 3, a dolnośląskim, lubelskim i łódzkim po 2. Po jednym zachorowaniu zgłoszono z województw: kujawsko-pomorskiego, opolskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego. Z pozostałych czterech województw nie było zgłoszeń. Zapadalność na 100 000 wyniosła w skali kraju 0,08.

Nie zarejestrowano zachorowań osób poniżej 20 roku życia. W grupie wieku od 20 do 29 lat zarejestrowano jedno zachorowanie, w grupach wieku od 30 do 39 lat oraz od 40 do 49 lat zarejestrowano po dwa zachorowania, od 50 do 59 lat cztery, od 60 do 69 lat siedem, od 70 do 79 lat osiem oraz 80 lat i więcej lat sześć zachorowań. Odnotowano 14 zgonów z powodu teżca. W porównaniu z rokiem poprzednim, w którym odnotowano tylko jeden zgon, jest to znaczny wzrost. Spośród odnotowanych 14 zgonów 10 nastąpiło u osób powyżej 69 roku życia, co daje śmiertelność 71,4%. U osób w wieku 69 lat lub poniżej, śmiertelność wyniosła 25,0%. Natomiast nie zmarł żaden z trzech chorych w wieku poniżej 40 lat.

W 2003 r. zachorowało na teżec 14 kobiet i 16 mężczyzn (tab. II). W mieście wystąpiło 16 zachorowań, a 14 zachorowań na wsi. Po raz pierwszy od wielu lat liczba przypadków wśród ludności miejskiej była wyższa niż na wsi.

Informacje dotyczące stanu zaszczepienia osób, które zachorowały na teżec, mają rzucające braki. W 27 ankietach nie wypełniono rubryki dotyczącej stanu zaszczepienia, a w trzech ankietach podano brak szczepień. Również zakres stosowanej profilaktyki poksepicyjnej był niski. Anatoksynę podano w 2 przypadkach, w 25 nie podjęto żadnych działań, a odnośnie 3 przypadków brak jest danych w ankietach. Nie zgłoszono ani jednego przypadku zachorowania na teżec po prawidłowo przeprowadzonym szczepieniu.

Jako wrota zakażenia w sześciu przypadkach podano skaleczenie powierzchowne (otarcie), w jedenastu ranę kłutą, w czterech ranę ciętą, w jednym ranę tłuczoną, a w trzech ranę szarpaną. W dwóch przypadkach stwierdzono owrzodzenia żyłakowate, a w dwóch martwicę kończyn dolnych. Liczby zarejestrowanych przypadków są zbyt małe, aby móc ustalić sezonowość. Oszacowane okresy wylegania choroby pozostawały w zakresie znanym z podręcznikowych opisów. Większość przypadków rozwinęło się w ciągu trzech tygodni od zranienia.

Od roku 1984 nie zanotowano w Polsce przypadku teżca noworodków.

Tabela I. Tężec w Polsce w latach 2002-2003. Zachorowania i zapadalność na 100 000 mieszkańców wg województw

Table I. Tetanus in Poland in 2002-2003. Number of cases and incidence per 100 000 population by voivodeship

Województwo	2002		2003	
	liczba zachorowań	zapadalność	liczba zachorowań	zapadalność
POLSKA	20	0,05	30	0,08
1. Dolnośląskie	1	0,03	2	0,07
2. Kujawsko-Pomorskie	-	-	1	0,05
3. Lubelskie	2	0,09	2	0,09
4. Lubuskie	1	0,10	-	-
5. Łódzkie	1	0,04	2	0,08
6. Małopolskie	5	0,15	4	0,12
7. Mazowieckie	2	0,04	3	0,06
8. Opolskie	2	0,19	1	0,09
9. Podkarpackie	2	0,10	6	0,29
10. Podlaskie	-	-	-	-
11. Pomorskie	-	-	-	-
12. Śląskie	2	0,04	6	0,13
13. Świętokrzyskie	-	-	-	-
14. Warmińsko-Mazurskie	-	-	1	0,07
15. Wielkopolskie	2	0,06	1	0,03
16. Zachodniopomorskie	-	-	1	0,06

Tabela II. Tężec w Polsce w roku 2003. Zachorowania i zapadalność na 100 000 mieszkańców oraz zgony wg płci i wieku

Table II. Tetanus in Poland in 2003. Number of cases, incidence per 100 000 and deaths by age and sex

Grupy wieku	Mężczyźni				Kobiety				Ogółem			
	l.zach.	zapad.	zgony	%	l.zach.	zapad.	zgony	%	l.zach.	zapad.	zgony	%
0-19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20-29	1	0,03	-	-	-	-	-	-	1	0,02	-	-
30-39	2	0,08	-	-	-	-	-	-	2	0,04	-	-
40-49	1	0,03	1	100,0	1	0,03	-	-	2	0,03	1	50,0
50-59	3	0,13	-	-	1	0,04	1	100,0	4	0,08	1	25,0
60-69	5	0,36	1	20,0	2	0,11	1	50,0	7	0,22	2	28,6
70-79	2	0,22	2	100,0	6	0,39	4	66,7	8	0,33	6	75,0
80 i >	2	0,78	1	50,0	4	0,64	3	75,0	6	0,68	4	66,7
Ogółem	16	0,09	5	31,3	14	0,07	9	64,3	30	0,08	14	46,7

Tabela III. Tężec w Polsce w roku 2003. Zachorowania i zapadalność na 100 000 mieszkańców wśród mężczyzn i kobiet w mieście i na wsi oraz zgony wg województw

Table III. Tetanus in Poland in 2003. Number of cases and incidence per 100 000 by sex in urban and rural population and deaths by voivodeship

Województwo	Mężczyźni		Kobiety		Miasto		Wieś		Zgony
	l.zach.	zapad.	l.zach.	zapad.	l.zach.	zapad.	l.zach.	zapad.	
POLSKA	16	0,1	14	0,1	16	0,1	14	0,1	14
1. Dolnośląskie	2	0,1	-	-	1	0,05	1	0,1	1
2. Kujawsko-pomorskie	1	0,1	-	-	1	0,1	-	-	-
3. Lubelskie	1	0,1	1	0,1	2	0,2	-	-	1
4. Lubuskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Łódzkie	1	0,1	1	0,1	-	-	2	0,2	1
6. Małopolskie	1	0,1	3	0,2	2	0,1	2	0,1	1
7. Mazowieckie	1	0,04	2	0,1	1	0,03	2	0,1	2
8. Opolskie	-	-	1	0,2	-	-	1	0,2	1
9. Podkarpackie	4	0,4	2	0,2	3	0,4	3	0,2	3
10. Podlaskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11. Pomorskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12. Śląskie	4	0,2	2	0,1	6	0,2	-	-	2
12. Świętokrzyskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14. Warmińsko-mazurskie	-	-	1	0,1	-	-	1	0,2	1
15. Wielkopolskie	-	-	1	0,1	-	-	1	0,1	-
16. Zachodniopomorskie	1	0,1	-	-	-	-	1	0,2	1

Wzrost o 1/3 liczby zachorowań na tężec w porównaniu z poprzednim rokiem nie stanowi sygnału istotnej zmiany sytuacji epidemiologicznej. Niepokoi natomiast liczba zgonów i niedostatek profilaktyki poekspozycyjnej, a przede wszystkim niedostatek szczepień profilaktycznych po 18 roku życia. Jest to sygnał dla inspekcji sanitarnej i lekarzy pracujących w podstawowej opiece medycznej do intensyfikacji działań w zakresie oświaty i promocji szczepień przeciw tężcowi u osób po 20 roku życia, a szczególnie tych, którzy pracując fizycznie w terenie np. na budowach czy na roli są narażeni na skaleczenia i na zabrudzenie ran.

A Zieliński

TETANUS IN POLAND IN 2003

SUMMARY

In last decade gradual decrease in numbers of reported cases of tetanus was observed. In 2003, 30 cases of tetanus (14 women and 16 men) were reported in Poland. All those cases were among people of age 20 or more. In 2003 relatively high number of 14 deaths were recorded. All cases were unvaccinated or vaccination status was unknown. The data show effectiveness of vaccination pro-

gram in younger age groups, but they also show need for promotion of post exposure prophylaxis, especially among older people both in rural and in urban areas. No case of neonatal tetanus was noted in Poland since 1984.

Adres autora:

Andrzej Zieliński
Zakład Epidemiologii Państwowego Zakładu Higieny
ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa